

Visiedocument VGN over verantwoording, regeldruk en administratieve lasten

Inleiding

Iedereen onderkent het belang van zo laag mogelijke administratieve lasten. Krappe budgetten, tekort aan personeel en de behoefte om het werkplezier te vergroten zijn allemaal ontwikkelingen die maken dat het van groot belang is dat de administratieve lasten omlaag gaan. Deze lasten zijn namelijk nu veel te hoog, het moet echt fundamenteel anders.¹ Verschillende rapporten, beleidsstukken en onderzoeken zijn hier in de afgelopen jaren over verschenen, waarvan het RVS rapport “is dit wel verantwoord” een van de belangrijkste is².

In de praktijk zien we mooie voorbeelden van hoe het anders kan. Het lukt aanbieders en systeempartijen, vaak in de vorm van pilots en experimenten, om administratieve processen anders vorm te geven en zo de administratieve lasten te verlagen. Het structureel verlagen van de administratieve lasten blijkt in de praktijk weerbarstig.³ Vanuit die weerbarstige praktijk is het belangrijk om te weten waar de Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (VGN) voor staat en hoe de zij tegen dit vraagstuk aankijkt. Alleen door hier helderheid over te bieden en vanuit positieve energie een bijdrage te leveren aan dit vraagstuk kunnen we concrete stappen zetten naar structurele verbetering.

Verantwoording, regeldruk en administratieve lasten. Drie begrippen die veel met elkaar te maken hebben en vaak door elkaar worden gebruikt. In dit document geeft de VGN aan hoe zij tegen deze begrippen aankijkt. Het geeft richting voor ‘zinnige’ verantwoording nu en in de toekomst en doet concrete aanbevelingen om de administratieve lasten te verminderen. Dit is niet eenvoudig. Het vergt een gedrags- en cultuurverandering bij zowel zorgaanbieders als stakeholders.

Dit document is bedoeld voor de vereniging zelf en kan helpen om te reflecteren op de eigen rol van de leden in dit vraagstuk. Hiernaast is het document gericht aan verschillende stakeholders van de VGN. Daarmee geeft het helderheid over waar de VGN voor staat en doet het gerichte aanbevelingen om de administratieve lasten structureel te verminderen.

¹ <https://www.berenschot.nl/blog/oplossing-voor-personeelstekort-zorg>

² <https://www.raadrvs.nl/documenten/publicaties/2023/10/10/is-dit-wel-verantwoord>

³ <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-571d94f8cd45ee204dc781688dcea4de9971f0e8c/pdf>

Verantwoording, regeldruk en administratieve lasten

Wat verstaan we onder deze begrippen? Verantwoording is een instrument, waarmee een organisatie 'rekenschap' aflegt. Hierbij zijn er altijd twee partijen: een verantwoordingsvrager en een verantwoordingsverstrekker. Voor onze sector betekent dit dat wij verantwoordelijk zijn voor ons handelen en bereid zijn hier transparant over te zijn richting onze verantwoordingsvragers. Onder regeldruk verstaan we de tijd die het kost om maatregelen te nemen om aan verschillende wetten en regels te voldoen. Onder administratieve lasten verstaan we de kosten (tijd en geld) om te voldoen aan informatieverplichtingen voortvloeiend uit wet- en regelgeving en (beleids)regels die uitvoeringsorganen aanvullend maken. Omdat de definities van regeldruk en administratieve lasten veel overlap hebben spreken we verder in dit document alleen nog over verantwoording en administratieve lasten.

Onze visie op verantwoording en administratieve lasten.

Om te weten wat er nu moet gebeuren is het belangrijk om stil te staan bij hoe de VGN de toekomst voor zich ziet en wat de visie van de VGN is op dit vraagstuk:

"In 2030 ervaren zorgprofessionals administratieve processen niet meer als last, maar als hulpmiddel. De administratie maakt integraal onderdeel uit van het werk en is noodzakelijk en helpend voor het goed kunnen uitvoeren van het vak. Zorgverleners ervaren meerwaarde van de administratie. Hiervoor is het nodig niet alleen naar de meetbare kwaliteit van registraties te kijken maar ook naar merkbare kwaliteit. Bij meetbare kwaliteit gaat het om voldoen aan vereisten. Bij merkbare kwaliteit gaat het om de vraag op welke manier de gevraagde informatie helpend en van nut is. Administratie die niet merkbaar van waarde is verminderen we.

Professionals hebben beschikking tot gebruiksvriendelijke (ICT) systemen. Met moderne technieken wordt registratietijd tot een minimum beperkt. De informatie die wordt verkregen uit de administratie is zinvol en herkenbaar voor medewerkers. Het geeft inzicht in de kwaliteit van de geleverde zorg en ondersteuning, wordt gebruikt voor het doen van onderzoek, vergroot het lerend vermogen van de sector en wordt hiermee ook gebruikt voor het afleggen van interne- en externe verantwoording. Vanuit het principe interne sturing is externe verantwoording worden aanvullende informatie uitvragen van externe partijen zoveel mogelijk voorkomen. Data wordt eenmalig opgevraagd, hergebruikt en alleen aangeleverd als dit zinvolle informatie oplevert. De overhead wordt tot een minimum beperkt, waardoor zo veel mogelijk geld voor het primaire zorgproces beschikbaar is. Dit wordt mede gerealiseerd door een verregaande standaardisatie van uitvragen van externe partijen in alle zorgdomeinen en door (kwaliteit)verantwoording domeinoverstijgend vorm te geven."

Om deze visie te realiseren hanteert de VGN bij vraagstukken rondom verantwoording en administratieve lasten de volgende principes:

- We gaan uit van het vertrouwen in onze professionals en hun professionele handelen. Dit vraagt niet alleen om een andere werkwijze, maar ook om een gedrags- en cultuurverandering bij zowel zorgaanbieders als stakeholders;
- De rechtspositie van de cliënt wordt geborgd;
- Wij leggen actief verantwoording af aan onze externe partijen. Informatie leveren we tijdig en juist aan. Informatieverzoeken beoordelen we kritisch op nut- en noodzaak. We doen mee aan ontwikkelingen voor het op een moderne manier aanleveren van data waardoor dubbele of overbodige uitvragen worden voorkomen;
- We hebben lef. Als we er van overtuigd zijn dat bepaalde regels geen toegevoegde waarde hebben dan wijken we hier vanaf volgens het principe pas toe of leg uit. Dit bespreken we ook met veldpartners, zodat samen leren en ontwikkelen plaatsvindt en onnodige administratie verminderd wordt;
- We investeren in (ICT)systemen die gebruiksvriendelijk zijn voor onze professionals en experimenteren met moderne technieken om administratieve processen zo slim mogelijk in te richten. We zijn continu (en soms collectief) met softwareleveranciers in gesprek om dit voor elkaar te krijgen;
- We zijn als vereniging actief in het zelf terugdringen van interne administratieve lasten. We wisselen onderling goede voorbeelden uit en schalen deze landelijk op bij bewezen effect. We doen concrete voorstellen aan stakeholders en doen actief mee in programma's die gericht zijn op het terugdringen van administratieve lasten mits zij leiden tot substantiële, duurzame resultaten;
- We zetten in op verregaande standaardisatie en zo min mogelijk variatie in de uitvoering, dit verwachten we ook van onze stakeholders;
- Nieuwe wet- en regelgeving beoordelen we constructief maar kritisch. Gezien de uitdagingen waar we als sector voor staan zijn we zeer terughoudend bij nieuwe verantwoordingsverplichtingen die leiden tot extra administratie;
- Voor (nieuwe) verantwoordingsverplichtingen maken we zoveel mogelijk gebruik van bestaande systemen en routes en nemen input van zorgmedwerkers hierin mee.

Wat gaat de VGN concreet doen?

- Experiment vernieuwend verantwoorden.
Leden van de VGN zijn in 2019 het experiment vernieuwend verantwoorden gestart. Hierin wordt geëxperimenteerd met andere vormen van verantwoording o.a. op het terrein van financiële verantwoording, de Wzd, het sociaal domein en het ECD. Steeds meer leden sluiten zich hierbij aan. De VGN zet in op het groter maken van dit experiment en op de doorvertaling van bewezen goede voorbeelden naar landelijk beleid.

- **ECD / Leveranciersmanagement**
Het ECD staat in de top 2 van de ervaren administratieve lasten.⁴ De VGN kijkt samen met software leveranciers naar hoe hier verbeteringen in zijn aan te brengen. Hierbij wordt ook geëxperimenteerd met moderne vormen van verslaglegging zoals het spraak gestuurd ECD en in de toekomst naar de mogelijkheden van Artificiële Intelligentie (AI). Dit vergt een inspanning in geld en deskundigheid, waar de VGN ondersteuning van externe partijen voor nodig heeft.
- **Elektronische gegevensuitwisseling / programma eOverdracht**
De VGN doet mee aan het programma eOverdracht. Ook zet de VGN in op de elektronische overdracht van gegevens tussen de huisarts en de arts VG. De VGN zet in overleg met - en ondersteund door - VWS in op de ontwikkeling van sectorspecifieke Zib's (zorginformatiebouwstenen) en de realisatie van de benodigde randvoorwaarden (generieke voorzieningen) om te zorgen voor een betere gestandaardiseerde gegevensuitwisseling.

Wat verwachten we van anderen?

- **VWS: Wet zorg en dwang**
Vereenvoudig de Wzd en voer de concrete punten uit de notitie “voorstellen ter fundamentele wijziging van de Wzd van “Van Wet zorg en dwang naar Wet vrijheid en veiligheid”⁵ uit. Maak het in de praktijk veel eenvoudiger voor aanbieders om te experimenteren en te leren van alternatieve vormen van uitvoering van de Wzd, zonder dat hiermee de rechtspositie van de cliënt wordt aangetast.
- **VWS: Standaardisatie en uniformering Sociaal Domein**
De inkoop- en verantwoordingslasten in het sociaal domein zijn heel hoog. Aanbestedingen, grote praktijkvariatie en uiteenlopende eisen maken dat zorgaanbieders veel tijd en geld kwijt zijn met de administratieve processen rondom de zorg en ondersteuning in het sociaal domein. Maak daarom vaart met de voorstellen voor standaardisatie in het jeugd domein zoals afgesproken in de Hervormingsagenda Jeugd. Reduceer de praktijkvariatie zo veel als mogelijk, zowel bij de inkoop (aanbestedingen) als bij de controle en verantwoording. Ontwikkel zo snel als mogelijk standaarden (zowel contractstandaarden als technische standaarden) implementeer deze en dwing deze ook af.

⁴ <https://www.zorgvoorbeter.nl/thema-s/werkplezier/ontregelen-doe-je-zo/aan-de-slag-met-ontregelen/eCd-zorgproces>

⁵ <https://www.vgn.nl/nieuws/voorstellen-vgn-om-de-wzd-fundamenteel-te-wijzigen>

- VNG / Gemeenten: kwaliteitskompas gehandicaptenzorg (KKGHZ)⁶
Gebruik het KKGHZ als instrument om te verantwoorden over de geleverde kwaliteit. Draag actief uit dat het mogelijk is om integraal te verantwoorden over de geleverde kwaliteit en stel geen aanvullende eisen.
- VWS: Maak experimenteren makkelijker en sneller mogelijk
Faciliteer aanbieders om op een andere manier te verantwoorden. Maak dit juridisch (Wlz, Zvw, Wmo en Jeugdwet) ook makkelijker zodat in de praktijk snel kan worden gestart met experimenten om verantwoording anders vorm te geven. Zijn experimenten bewezen, maak dit dan snel landelijk mogelijk.
- GZSP: VWS / Zorgverzekeraars.
Zorg dat de inkoop- en verantwoordingseisen aansluiten bij de uitvoeringspraktijk. Zorg voor uniforme inkoop door zorgverzekeraars en uniforme tariefstelling. Stop met het stellen van onnodige kwaliteitseisen zoals 100% Big geregistreerde behandelaren, maar werk mee in dialoog aan een manier van verantwoorden die recht doet aan de praktijk.
- CIZ / Zorgverzekeraars: (her)indicaties en meerzorgaanvragen.
Maak het systeem van het aanvragen van (her)indicaties eenvoudiger.
- VWS / Systeempartijen: Nza, IGJ en ZiNL.
Maak vaart met het uitvoeren van het RVS advies: “Is dit wel verantwoord?”⁷.
Stel hierbij ambitieuze maar haalbare doelen. Streef niet naar het volledig afdekken van alle risico’s aan de voorkant. Werk toe naar een systeem dat is gebaseerd op vertrouwen, richt risico gestuurd en gedifferentieerd toezicht in, volsta met één nacalculatie en één controleverklaring en werk aan een samenhangend informatiestelsel. Wij vragen van systeempartijen hun eigen data en administratie op orde te hebben. Ga bij verantwoorden meer uit van vertrouwen en verleg de focus van kwaliteit en financiën meer naar maatschappelijke opgaven.

⁶ Het Kwaliteitskompas Gehandicaptenzorg is een door het Zorginstituut Nederland erkende kwaliteitsstandaard. Zorgorganisaties die voldoen aan deze kwaliteitsstandaard zijn opgenomen in het openbare register van het Zorginstituut Nederland. Periodiek tonen aanbieders via een vragenlijst en het indienen van een kwaliteitsrapport of voortgangsrapportage aan te voldoen aan gestelde kwaliteitseisen.

⁷ <https://www.raadrvs.nl/documenten/publicaties/2023/10/10/is-dit-wel-verantwoord>

Benodigde cultuurverandering

Naast concrete acties en verwachtingen van stakeholders is er ook een cultuurverandering nodig. Controle en verantwoording moet plaatsmaken voor een cultuur waarin vertrouwen in de professionaliteit van zorgmedewerkers centraal staat. Het uitgangspunt moet zijn dat zorgmedewerkers verantwoording over hun werk willen afleggen. Die verantwoording moet over het werk in de praktijk gaan en niet over extern van boven opgelegde normen. Deze cultuurverandering is niet alleen een taak van systeempartijen, maar ook van zorgaanbieders. Systeempartijen moeten vertrouwen geven en zorgaanbieders verantwoordelijkheid nemen om daadwerkelijk transparant te zijn in wat zij doen.